

**Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра менеджменту та адміністрування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Діагностика соціального розвитку територіальної громади»

(за матеріалами Козятинської міської ради, м. Козятин, Вінницька область)

Здобувача вищої освіти
II курсу, групи ПУА-21з(м),
спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»
освітньої програми «Публічне управління
та адміністрування»
заочної форми навчання

Максима
Дибського

Науковий керівник
канд. екон. наук

Ірина
Семенюк

Гарант освітньої програми
канд. наук держ. упр., доцент

Ірина
Ніколіна

Вінниця 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ	5
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КОЗЯТИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	14
2.1. Організаційна характеристика діяльності Козятинської міської ради	14
2.2. Аналіз та оцінка стану соціального розвитку Козятинської міської ТГ	22
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КОЗЯТИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТГ	29
3.1. Стратегічні орієнтири соціального розвитку громади в контексті подолання воєнних викликів	29
3.2. Обґрунтування та шляхи досягнення запропонованих стратегічних цілей	37
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Соціальний розвиток територіальної громади є важливою передумовою створення можливостей для підвищення якості життя її мешканців. Дослідження стану соціального розвитку територіальної громади необхідно здійснювати для розуміння інфраструктурних, освітніх, культурних та медичних потреб мешканців, особливо в умовах подолання воєнних викликів та загроз. Крім того, визначення ключових показників соціального розвитку територіальної громади є важливим першим кроком для розробки ефективної стратегії, спрямованої на забезпечення сталого розвитку.

Також дослідження соціального розвитку територіальної громади має стратегічне значення в контексті розробки конкретних політик, програм та проєктів, спрямованих на підвищення рівня задоволення потреб громадян та зміцнення соціальної згуртованості в громаді.

Окремі теоретичні аспекти дослідження соціального розвитку на регіональному рівні викладені у працях таких науковців як Н. Авценюк [1], Т. Булах [9], С. Стеценко [46], В. Сиченко [43], В. Трохименко [48], О. Черниш [51] та ін.

Гіпотезою дослідження є припущення, що удосконалення існуючої стратегії розвитку Козятинської міської територіальної громади дозволить покращити основні показники її соціального розвитку.

Мета роботи: визначити можливі шляхи та методи покращення стану соціального розвитку Козятинської міської територіальної громади.

Для досягнення мети мають бути вирішені наступні завдання:

- визначити теоретичні основи соціального розвитку регіону;
- надати організаційну характеристику діяльності Козятинської міської ради;

- здійснити аналіз та оцінку стану соціального розвитку Козятинської міської ТГ;
- запропонувати можливі шляхи удосконалення соціального розвитку Козятинської міської ТГ.

Об'єкт дослідження – процеси стимулювання соціального розвитку на рівні регіонів.

Предметом дослідження є механізми та інструменти соціального розвитку Козятинської міської територіальної громади.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі були використані наступні методи дослідження: методи порівняльного аналізу та синтезу; статистичні методи; метод системного підходу та логічного узагальнення.

Інформаційну базу дослідження становили нормативно-правова база, що регулює діяльність органів місцевого самоврядування, статистичні дані про стан соціально-економічного розвитку Козятинської міської територіальної громади, наукові праці закордонних та вітчизняних дослідників, присвячені дослідженню проблем забезпечення соціального розвитку на регіональному рівні.

Практична цінність. Пропозиції, представлені у розділі кваліфікаційної роботи можуть бути використанні в процесі удосконалення існуючої стратегії розвитку Козятинської міської територіальної громади.

Апробація наукових досліджень. Основні засади кваліфікаційної роботи розглядались на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих» (м. Вінниця, ВТЕІ ДТЕУ, 20.04.2023), на тему «Сучасні проблеми соціального розвитку регіонів» та X Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології» (м. Вінниця, ВТЕІ ДТЕУ, 06.10.2023), на тему «Діагностика соціального розвитку регіону».

Кваліфікаційна робота викладена на 45 сторінках друкованого тексту, містить 2 рисунка, 3 таблиці та додатки.

РОЗДІЛ 1

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Регіональне планування є важливою складовою економічного та соціального розвитку країни, яке враховує просторовий аспект відтворення матеріальних благ, робочої сили, виробничих відносин та соціальних проблем. Це включає управління територіальним розподілом праці, спеціалізацією та комплексним економічним та соціальним розвитком регіонів. Регіональне планування здійснюється на всіх рівнях управління, щоб максимально використовувати ресурсний потенціал регіонів для задоволення потреб суспільства та підвищення ефективності виробництва. Конкретні завдання регіонального планування враховують особливості соціально-економічного розвитку суспільства [23].

Сучасні проблеми соціального розвитку регіонів є однією з ключових тем сучасної політики і економіки. В умовах глибоких змін у світовій економіці та розширенні міжнародних відносин соціальний розвиток регіонів стає надзвичайно важливим.

Система планування регіонального розвитку включає різні складові, які допомагають вирішувати завдання, пов'язані з економічним та соціальним розвитком країни [22].

Планування регіонального розвитку є важливим інструментом управління соціально-економічними процесами в різних регіонах. Для досягнення мети розвитку регіонів необхідно мати чіткий і структурований план дій, який містить стратегічні та тактичні рішення з питань розвитку регіонів на довгий, середній та короткий терміни.

Першою складовою системи планування регіонального розвитку є стратегічні довгострокові плани. Ці плани охоплюють період понад 5 років і містять великі стратегічні проекти і інвестиції, які мають на меті забезпечити розвиток регіонів на довгий термін. Такі плани зазвичай формуються з

урахуванням демографічних, економічних, соціальних та інших факторів, що впливають на розвиток регіонів [1].

Другою складовою системи планування регіонального розвитку є просторові плани, які включають схеми планування території регіону, генеральні плани та містобудівну документацію населених пунктів. Ці плани визначають напрямки розвитку території регіону, забезпечують організацію транспортних мереж, розвиток соціальної інфраструктури та охорони навколишнього середовища.

Середньострокові плани соціально-економічного розвитку регіону та цільові програми розвитку його окремих сфер діяльності охоплюють період до п'яти років і є інструментом, який дозволяє конкретизувати стратегічні цілі та завдання розвитку регіону на середній термін. Такі плани включають в себе визначення пріоритетів розвитку відповідних сфер діяльності, формулювання завдань та конкретних заходів, а також визначення ресурсів, необхідних для їх реалізації.

Короткострокові програми соціально-економічного розвитку орієнтовані на досягнення мети розвитку регіону на найближчий період, зазвичай на наступний рік. Вони є основним інструментом оперативного планування і дозволяють забезпечувати ефективне використання ресурсів в межах обмежених термінів [23].

Отже, кожна з компонент системи планування регіонального розвитку має свої особливості та функції, що дозволяють забезпечити ефективний розвиток регіонів. Узгоджена робота цих компонентів дозволяє вирішувати актуальні проблеми соціального розвитку регіонів і досягати стратегічних цілей в майбутньому.

Нерівність є однією з найбільших проблем соціального розвитку регіонів. Нерівність може виникати через різницю в доходах між різними соціальними групами, відмінності в доступі до освіти, охорони здоров'я та інших ресурсів. Це може призвести до серйозних соціальних та економічних

проблем, включаючи зниження рівня життя, збільшення безробіття та збільшення кількості людей, що живуть у бідності [25].

У регіональному контексті, нерівність може проявлятися у різних формах. Наприклад, економічна нерівність може виникати через нерівномірне розподілення ресурсів та інвестицій між різними регіонами, що може призвести до розвитку більш сильних регіонів за рахунок менш розвинених [50].

Соціальна нерівність може проявлятися у нерівному доступі до освіти та охорони здоров'я, що може погіршувати шанси людей на розвиток та підвищення рівня життя. Тоді як, політична нерівність може виникати через нерівномірне представництво різних соціальних та етнічних груп в органах влади [22].

Для боротьби з нерівністю у регіонах необхідно розвивати політики та стратегії, спрямовані на зменшення рівня нерівності. Це може включати в себе розподіл ресурсів та інвестицій більш рівномірно між різними регіонами, підвищення якості освіти та охорони здоров'я у менш розвинених регіонах та збільшення представництва різних соціальних та етнічних груп.

Недостатня розвиненість інфраструктури є однією з найважливіших проблем регіонального розвитку. Інфраструктура - це сукупність споруд та інженерних мереж, необхідних для підтримки функціонування економіки та задоволення потреб населення. Розвинена інфраструктура дозволяє забезпечити ефективність виробництва, зменшення витрат на транспортування, збільшення доступності товарів та послуг, що підвищує рівень життя населення [49].

Проте, у більшості регіонів недостатня розвиненість інфраструктури стає серйозною проблемою. Це може бути пов'язано з недостатнім фінансуванням інфраструктурних проєктів, неефективним управлінням, а також зі складністю впровадження нових технологій. Недостатня розвиненість інфраструктури у регіонах може призвести до того, що підприємства не зацікавлені у розташуванні в цих регіонах через відсутність необхідних

засобів для розвитку свого бізнесу. Це призведе до зниження зайнятості та зростання міграції населення, що далі може призвести до збільшення нерівності у регіоні [12].

Ще дві серйозні проблеми, які стикаються регіони з малою популяцією, це недостатнє фінансування соціально-економічних проектів та міграція населення до більш розвинених місць [22]. Ці проблеми можуть призвести до зниження рівня життя та загрози демографічної стабільності в таких регіонах.

Перша проблема пов'язана з нестачею інвестицій для розвитку економіки та інфраструктури регіонів з малою популяцією. Для розв'язання цієї проблеми необхідно розробляти стратегії та програми з розвитку регіонів, які будуть привертати державні та приватні інвестиції. Крім того, важливо підтримувати малий та середній бізнес, щоб стимулювати розвиток підприємництва та створення нових робочих місць [23].

Друга проблема пов'язана з міграцією населення з малодепопульованих регіонів до більш розвинених місць. Це може призвести до зменшення чисельності населення та погіршення демографічної ситуації в малодепопульованих регіонах. Для запобігання такій ситуації необхідно розвивати інфраструктуру та економіку в таких регіонах, створювати нові робочі місця та підтримувати малий та середній бізнес. Крім того, необхідно забезпечувати доступ до якісної освіти та охорони здоров'я, щоб зберегти та залучити молоде населення в такі регіони [17].

Проблема недостатньої доступності до освіти та охорони здоров'я є серйозним обмеженням у соціальному розвитку регіонів. Це може призвести до відставання регіонів у галузі людського капіталу та зниження якості життя населення. Для досягнення сталого розвитку регіонів необхідно забезпечити доступні умови для отримання якісної освіти та охорони здоров'я [25].

Інвестування в освіту та охорону здоров'я є важливими інструментами для забезпечення розвитку людського капіталу в регіонах. Це може сприяти формуванню кваліфікованих кадрів та підвищенню рівня життя населення.

Поширення доступу до освіти та охорони здоров'я в малодепопульованих регіонах може допомогти зменшити міграцію населення до більш розвинених місць, що в свою чергу може призвести до збереження демографічної стабільності в регіонах [49].

Створення доступних умов для отримання якісної освіти та охорони здоров'я може бути досягнуто шляхом розробки та реалізації програм та стратегій з соціального розвитку регіонів, залучення державних та приватних інвестицій в галузь освіти та охорони здоров'я, а також забезпечення доступу до кредитів та фінансових ресурсів для малого та середнього бізнесу в цих галузях [32].

Для успішного переосмислення стратегії управління регіональною економікою необхідно вивчити поточний стан та початкову точку розвитку регіонів. Спостереження економічних та соціальних процесів в регіонах може бути проведено шляхом трьох типів порівнянь:

1. Історичне порівняння (сучасний та минулий стан регіону);
2. Синхронне порівняння (сучасний стан регіонів та країни);
3. Прогностичне порівняння (сучасний стан і майбутнє).

Хоча ці порівняння дуже важливі, вони не достатні для комплексного аналізу регіонального розвитку. Детальний аналіз вимагає вирізнення аналітичних показників економічного потенціалу та показників рівня соціально-економічного розвитку [19].

До показників економічного потенціалу входять такі параметри, як населення, робоча сила, ВВП, національний дохід, основний капітал тощо. Вони відображають розвиток виробничих сил регіону, перш за все, з кількісного погляду.

Навпаки, рівень соціально-економічного розвитку регіону може бути виміряно через виробництво та споживання ВВП, національного доходу, матеріальних благ і послуг на душу населення, продуктивність праці та інші фактори. Це відображає якісний стан суспільного виробництва, природних та людських ресурсів регіону [46].

Основні показники економічного і соціального розвитку регіонів входять до складу окремого розділу Державної програми економічного і соціального розвитку України. Цей розділ надає регіональну перспективу програми та дає уявлення на основі історичних даних про очікувані зміни в соціально-економічних процесах на територіальному рівні [34]. Основні показники розвитку регіонів відображають найважливіші регіональні тенденції і описують їх територіальні зміни.

Система основних загальноекономічних показників для аналізу формується в рамках програм і планів розвитку господарства регіонів і країни загалом та піддається статистичному обліку. Серед цих показників є ключові, що відображають рівень життя та соціальний захист населення, раціональне використання ресурсів (природних, трудових і фінансових), підвищення продуктивності, темпи структурних змін в економіці тощо.

Структурний аналіз стану соціально-економічної ситуації проводиться для виявлення головних тенденцій та проблем в розвитку господарських комплексів регіонів. Основний акцент робиться на аналізі процесів, що негативно впливають на ефективність виробництва у провідних галузях економіки і на рівень життя населення. Також зазначаються позитивні тенденції, пов'язані з реформуванням економіки, розвитком підприємництва, виконанням програмних заходів Уряду та місцевих органів влади [52].

Сучасна програма регіонального розвитку включає наступні розділи:

1. Загальноекономічні показники.
2. Чисельність та зайнятість населення.
3. Розвиток сфери матеріального виробництва.

Загальноекономічні (зведені) показники відображають динаміку відтворювальних процесів в регіоні у ключових сферах та галузях економіки, таких як виробнича, соціальна, фінансова сфери, промисловість, сільське господарство та будівництво. Вони надають загальне уявлення про параметри розвитку господарського комплексу та можливі зміни у соціально-економічних процесах в прогностичному періоді [37].

Основні показники соціально-економічного розвитку регіону включають:

- середньорічна чисельність населення;
- чисельність працівників, зайнятих у народному господарстві;
- валовий внутрішній продукт;
- обсяг продукції промисловості;
- виробництво товарів народного споживання;
- валова продукція сільського господарства;
- обсяг капітальних вкладень за рахунок усіх джерел фінансування;
- доходи місцевих бюджетів;
- видатки місцевих бюджетів;
- грошові доходи населення;
- обсяг роздрібного товарообігу;
- обсяг реалізації платних послуг населенню;
- обсяг експорту товарів;
- баланси основних видів промислової і сільськогосподарської продукції;
- середні ціни на основні види продукції.

У цій системі ВВП є головним показником розвитку економіки регіону. Згідно офіційної статистики, ВВП розраховується за трьома методами: виробничим, розподільчим і методом кінцевого використання. Важливо відзначити, що для прогнозування використовується виробничий метод розрахунку [35].

Особливу увагу слід приділити аналізу економічного потенціалу регіону, який може бути визначений шляхом оцінки загального рівня економічного розвитку та компонентної оцінки окремих складових потенціалу та ступеня їх використання. До функціональних складових економічного потенціалу входять такі елементи: науково-інформаційний, організаційно-управлінський, природно-економічний, виробничий, трудовий, організаційно-управлінський, споживницький [48].

Цей аналіз допомагає визначити такі характеристики, як потенціал розвитку регіону, ефективність використання ресурсів, сприйнятливість регіону до інновацій. Також він надає можливість оцінити ступінь використання наявних ресурсів, або потенціалу (рівень фактичного використання потенціальних можливостей регіону), інерцію економічного зростання та соціально-економічні параметри [31].

Щодо оцінки ступеня використання потенціалу, існують як статистичні, так і експертні методи, які дозволяють це зробити без визначення абсолютної величини потенціалу. Важливо мати на увазі, що економічний потенціал регіону, як будь-якої іншої системи, не має чітких кількісних критеріїв та інструментів для вимірювання, тому дослідники повинні домовитися заздалегідь про те, яким чином і на основі яких критеріїв вимірюватиметься потенціал. Важливо також, щоб результати аналізу складових економічного потенціалу (виробничих, інфраструктурних, природно-ресурсних тощо) були порівнюваними.

Під час проведення регіонального аналізу застосовуються різні градації стану економічного потенціалу регіону, такі як високий, середній і низький [18]. Ступені якісної оцінки використання потенціалу можуть мати в себе такі: використовується повністю та ефективно; використовується неповністю та ефективно; недовикористовується. Обмеженість використання ресурсами відображається через місткість розміщення та ефективність ресурсних обмежень.

Місткість розміщення вказує на потенційну можливість створення нових економічних об'єктів або розширення існуючих на території регіону. Для оцінки місткості використовуються категорії, такі як місткість невичерпана, рівноважний стан, місткість вичерпана та перенасичення регіонального комплексу [8].

Обмеження використання певним ресурсом є ефективним, коли воно обмежує подальший розвиток економічної діяльності. Тому

використовуються категорії, такі як ефективне, еластичне відносно обмеження, рівноважний стан і неефективне.

Ефективність обмежень в першу чергу оцінюється за наявним обладнанням, потужностями, сировинними ресурсами, матеріальними, трудовими, фінансовими, корисними копалинами та іншими ресурсами.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КОЗЯТИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

2.1. Організаційна характеристика діяльності Козятинської міської ради

Козятинська міська територіальна громада була створена 25 жовтня 2020 року шляхом об'єднання Козятинської міської ради та сімох сільських рад Козятинського району Вінницької області. Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Вінницької області», Козятинська територіальна громада включає в себе наступні населені пункти:

1. Козятинська міська територіальна громада: місто Козятин та селище Залізничне;
2. Козятинська сільська територіальна громада: село Козятин, село Іванківці;
3. Кордишівська територіальна громада: село Кордишівка, село Прушинка, село Королівка;
4. Махаринецька територіальна громада: село Махаринці;
5. Сестринівська територіальна громада: село Сестринівка;
6. Сокілецька територіальна громада: село Сокілець, село Титусівка, село Сигнал;
7. Пиковецька територіальна громада: село Пиковець, село Пустоха;
8. Флоріанівська територіальна громада: село Флоріанівка, село Рубанка.

Козятинська територіальна громада складається з 16 населених пунктів і має своїм адміністративним центром місто Козятин (рис. 2.1).

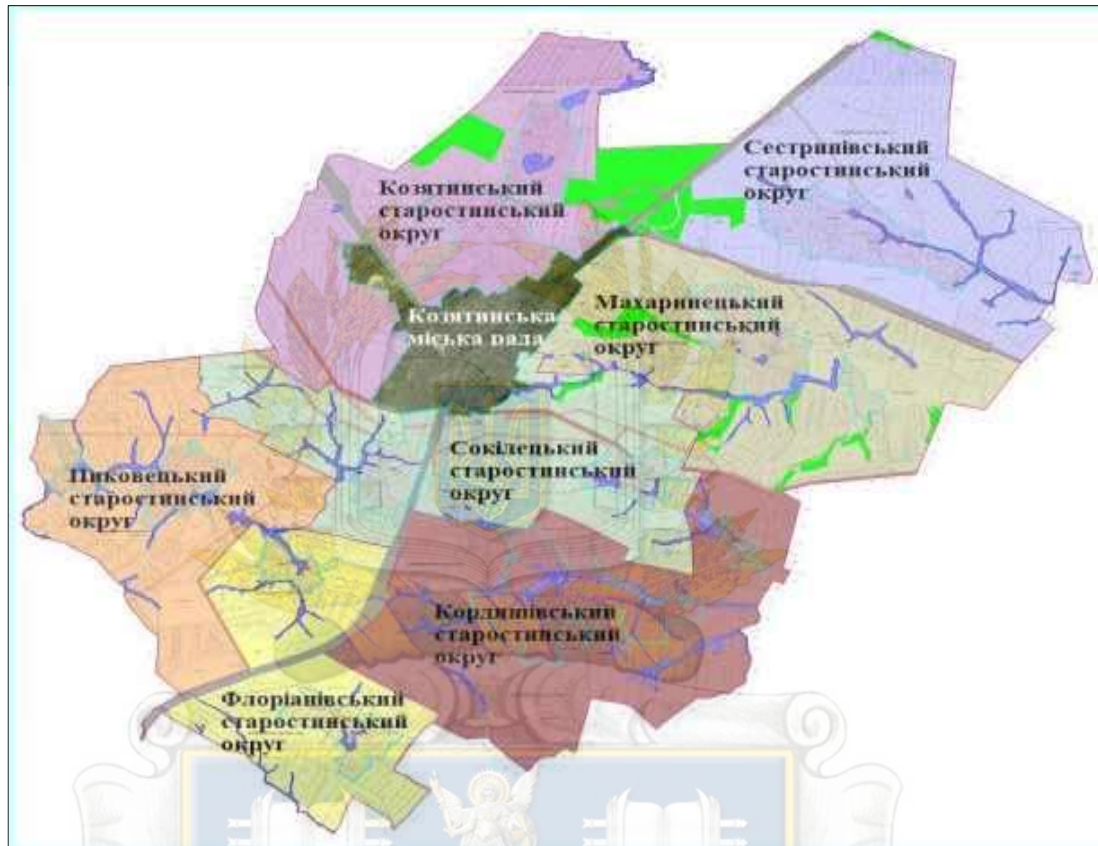

Рисунок 2.1 – Мапа Козятинської міської ТГ [47]

На території Козятинської міської територіальної громади, як і в цілій області, існує важлива проблема оптимального використання робочої сили, розумний розподіл її між різними галузями економіки, боротьба з безробіттям та інші суттєві питання. На сучасний момент, особливо актуальною є потреба постійного покращення якості працюючої сили. Зараз ми спостерігаємо зростання кількості працівників з вищою освітою, при цьому важливо відзначити, що найвищий рівень освіти характерний для працівників державного управління та сфери фінансової діяльності. У той же час, працівники сільського господарства мають найнижчий рівень освіти.

Було виявлено, що в рамках регіональної програми зайнятості населення передбачено проведення комплексу заходів, спрямованих на стимулювання економічної активності населення, розширення можливостей зайнятості, зменшення безробіття, а також на забезпечення балансу між попитом та

пропозицією робочої сили та сприяння самозайнятості та соціальній підтримці зареєстрованих у державній службі зайнятості осіб, зокрема:

- залучення безробітних громадян до громадських робіт;
- посилення контролю за дотриманням законодавчих норм у галузі праці, зайнятості та державного соціального страхування на випадок безробіття;
- гарантування прав та пільг працівників;
- запобігання нелегальному використанню праці без оформлення трудових відносин з роботодавцем (що досить часто трапляється, особливо в сільському господарстві, у тому числі використання найманої робочої сили, навіть серед неповнолітніх);
- зменшення соціального напруження шляхом ідентифікації домогосподарств, де жодна особа працездатного віку не займається працею, та сприяння працевлаштуванню цих осіб.

Залізничний транспорт в межах Козятинської ОТГ проходить через кілька населених пунктів, зокрема село Махаринці, село Кордишівка, місто Козятин та смт Залізничне. Головний напрямок руху цього залізничного маршруту веде від Козятину до міста Вінниця, яке є адміністративним центром Вінницької області. На станціях цього напрямку обслуговуються переважно приміські поїзди.

Місто Козятин розташоване за 64 кілометри від обласного центру та за 157 кілометрів від столиці країни (за даними залізничного маршруту) і розташоване на початку річки Гуйва. Козятин є важливим транспортним вузлом, оскільки тут розташована вузлова станція Козятин 1 Південно-Західної залізниці, а також національний автошлях, який з'єднує Кременець і Білу Церкву. Також в неподалік від Козятина пролягає автошлях, який є частиною європейського автомобільного маршруту.

На території Козятинської територіальної громади можна знайти близько 50 різних підприємств і закладів, включаючи сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства, промислові підприємства,

торговельні комплекси, автозаправочні станції, аптечні кіоски та інші види підприємств.

Також на території громади діють близько 40 фермерських господарств, які мають власні паї та орендовані наділи громадян. Дрібні фермери працюють за єдиною простою системою оподаткування. Всі вони сплачують земельний податок, який є найбільшим джерелом прибутку в громаді.

Серед крупних підприємств міста слід відмітити: ПАТ «Козятинський м'ясокомбінат», ПАТ «Козятинхліб», ТОВ «СОКА Україна», ТОВ «Елеваторна компанія Кусто Агро», ТОВ ВТК «Круп'яний дім», УГТОВ «Чарте», КП «Чисте місто», КМП побутового обслуговування населення «Силует», ПП «V елемент» [47].

Основні показники, що характеризують економічний та соціальний розвиток міста у 2022 році (у відповідності до аналогічного періоду минулого року) представлені в ДОДАТКУ А. Детальний аналіз представлених показників економічного розвитку території надає змогу зробити такі висновки:

- надходження до загального фонду бюджету міста зменшились на 7,1%;
- обсяги промислового виробництва збільшились на 4,9% (8 місце по області);
- індекс реалізованої промислової продукції становив 105,1%;
- показник реалізації промислової продукції на душу населення зріс на 6,7%;
- середньомісячна заробітна плати зросла на 0,35%;
- зростання обсягів прийнятого в експлуатацію житла (нове будівництво) у розрахунку на 10 000 населення відбулось на рівні 105,5%;
- сальдо зовнішньої торгівлі промислових підприємств міста становило +4063,9 тис. дол. США, при цьому експорт зріс на 113,6% (4 503,7 тис. дол. США), імпорт зменшився на 87% (439,8 тис. дол. США);
- було надано 310 видів адміністративних послуг через Управління ЦНАП в м. Козятині. При цьому за 9 місяців 2023 року було надано 21 378

адміністративних послуг, за надання яких до місцевого бюджету територіальної громади зараховано 742 228,5 тис. грн.;

- у січні-листопаді 2022 року започаткували діяльність 143 новостворених суб'єкти господарювання (скасували 125 суб'єктів);

- було проведено капітальний ремонт доріг чотирьох вулиць на суму 6 189,4 тис. грн.;

- вартість поточного ремонту доріг на вулицях міста склала 4 699,45 тис. грн.;

- на поточний ремонт тротуарів було витрачено 1 318,45 тис. грн.;

- протягом звітнього періоду завершувався капітальний ремонт шляхопроводу на км 298+056 автомобільної дороги Н-02 /М-06/- Кременець- Біла Церква-Ржищів-Канів- 20 Софіївка довжиною 43,9 метра по вулиці Білоцерківській (міст через залізницю) в рамках Програми «Велике будівництво» кошторисною вартістю 127 100,0 тис. грн.

Міський бюджет на 2022 рік було сформовано відповідно до положень Бюджетного та Податкового кодексів України, показників міжбюджетних трансфертів, затверджених для міста Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», затверджених сесією міської ради на 2022 рік ставок податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, ставок єдиного податку для платників першої та другої групи; транспортного податку, ставок та пільг із сплати земельного податку.

З урахуванням зазначених змін доходи загального фонду міського бюджету (без врахування обсягів міжбюджетних трансфертів) за січень– вересень 2022 р. виконані в сумі 136 332 103,11 грн., що становить 92,9% від уточнених планових показників на звітний період в обсязі 146 706 206,00 грн. та 97,7 % або -3 239 636,10 грн. до надходжень відповідного періоду минулого року (фактичні надходження відповідного періоду минулого року 139 571 739,21 грн.) при запланованому в бюджеті 2022р. темпі зростання 110,1% до надходжень минулого року, що пояснюється суттєвими змінами у зовнішньому та внутрішньому середовищі, впровадженням обмежень через

проведення санітарно-епідеміологічних заходів, які передбачають встановлення обмеження трудової діяльності і, як наслідок, зменшення обсягів торгівлі та споживчої активності населення, скорочення виробництва та інвестицій. Сповільнення росту економіки призвело до відхилення основних прогнозних показників економічного і соціального розвитку міста Козятина від прогнозу, врахованого під час затвердження бюджету міста на 2022 рік.

Надходження за січень-вересень 2022 року по доходах спеціального фонду (без урахування трансфертів) становили 15 457 067,86 грн. або 413,29% плану (надходження відповідного періоду минулого року 3 353 089,70 грн.), що пояснюється надходженням коштів пайової участі в сумі 275 591,00 грн. від ТОВ «Вінагроінвест», які не планувались, збільшенням надходжень від продажу земельних ділянок, взяттям на баланс управління ЖКГ виконавчого комітету міської ради частини міських доріг, які раніше не обліковувались в сумі 11 204 514,00 грн.

Бюджет розвитку в т.ч: надходження коштів пайової участі у розвиток інфраструктури населеного пункту склали 350 068,94 грн. при плані на період 50000,00 грн.(факт відповідного періоду минулого року 119 146,45 грн.) - відповідно до кількості об'єктів що були введені в експлуатацію (зокрема від ТОВ «Вінагроінвест» надійшло 275 591,00 грн. - побудовано торговельний центр ТМ «Фора»). Від продажу землі надійшло 1 229 965,78 грн. (факт відповідного періоду минулого року 427 393,59 грн.), виходячи з кількості та вартості об'єктів продажу. Коштів від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності надійшло 17,66 грн.

Власні надходження бюджетних установ становили 13 863 265,62 грн. (факт відповідного періоду минулого року 2 774 048,01 грн.), що пояснюється взяттям на баланс управління ЖКГ виконавчого комітету міської ради частини міських доріг, які раніше не обліковувались.

З урахуванням міжбюджетних трансфертів (39069866,82 грн.) доходи за 9 місяців 2020 року становили 190 859 037,79 грн., у т.ч. доходи загального фонду -175 401 969,93 грн. та доходи спеціального фонду- 15 457 067,86грн.

Видатки бюджету міста за 9 місяців 2020 року профінансовано з врахуванням обсягів міжбюджетних трансфертів в сумі 185 656 982,70 грн., в т.ч. по загальному фонду – 159 611 508,99 грн., по спеціальному фонду – 26 045 473,11 грн. За 10 місяців 2020 року в роботі промислових підприємств міста відбулось покращення динаміки виробництва продукції. Проти відповідного періоду 2019 року збільшення обсягів виробництва промислової продукції склало 4,9%.

Крім того, у 2020 році за індексом промислового виробництва по результатах рейтингової оцінки соціально-економічного розвитку області місто посідає 8 місце (по області індекс промислового виробництва склав 105,1%). Тоді як, частка міста в обласному обсязі реалізованої продукції за січень-жовтень 2022 року становила 2,9% (відповідний період 2021 року - 2,5%).

Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) у січні-жовтні 2020 року становив 1 848 823,7 тис. грн., що на 6,7% більше проти відповідного періоду минулого року (1 732 265,0 тис. грн.), на одну особу становить 76 810,3 грн. (січень-жовтень 2019 року – 70 991,6 грн.).

У добувній промисловості порівняно з січнем-жовтнем 2021 року обсяги промислового виробництва збільшились на 8,9%. Водночас, на підприємствах з виробництва харчових продуктів індекс промислової продукції січня-жовтня 2022 року до відповідного періоду попереднього року становив 2,7%.

Обсяг прийнятого в експлуатацію житла (нове будівництво) у розрахунку на 10 000 населення по місту за січень-вересень становить 228,9 кв.м, тоді, як у відповідному періоді 2019 року цей показник становив 217,0 кв.м. Обсяг експорту товарів (за даними Держстату України) станом на 01.07.2020 року становив по місту 4 503,7 тис. дол. США, що на 213,6% більше у порівнянні з відповідним періодом 2019 року. Майже 30% експорту - продовольчі товари та сировина.

Імпортні поставки за січень-червень 2022 року становили по місту 439,8 тис. дол. США, що на 87% менше проти шести місяців 2021 року. 77%

імпортних поставок складали продовольчі товари та сировина, майже 3% - машинобудівна продукція. Сальдо позитивне + 4 063,9 тис. дол. США.

Відповідно до реалізації державної політики у сфері житлово-комунального господарства та благоустрою міста на 2022 рік проведені заплановані роботи по благоустрою міста. Протягом звітнього періоду на території міста ведуть господарську діяльність два комунальних підприємства - КП «Чисте місто» та КП «Управляюча компанія».

КП «Чисте місто» було утворено з метою удосконалення сфери поводження з побутовими відходами рішенням 10 сесії Козятинської міської ради 7 скликання № 439-VII від 25.11.2016 року. Це багатофункціональне, спеціалізоване підприємство, діяльність якого спрямована на організацію більш якісної системи збору та вивезення побутових відходів, санітарне очищення міста, утримання полігону побутових відходів.

Тарифна політика на підприємстві здійснюється відповідно до чинного законодавства та рішень виконавчого комітету Козятинської міської ради. Тарифи на послуги з вивезення та захоронення ТПВ затверджуються на місцевому рівні. Крім того, для покращення благоустрою на території громади підприємством надаються послуги з очистки доріг від снігу, чищення тротуарів від ожеледиці, посипки доріг та тротуарів під час ожеледиці, розвезення суміші по ємкостях, розташованих на вулицях міста, прибирання листя в осінній період, підмітання вулиць, тротуарів, прибирання територій пам'ятників, скверів, автобусних зупинок, очищення електроопор від оголошень та реклами. Основним джерелом надходжень є вивіз ТПВ, який залежить від кількості укладених договорів як з приватним сектором, так із юридичними особами, надання автотранспортних послуг. Станом на 01.01.2022 року укладено 7 500 договорів з населенням, що на 28% (+2 100 договорів) більше, ніж 2021 році, з ФОП та бюджетними організаціями 340 договорів, що на 20% (+68 договорів) більше, ніж у 2021 році. Протягом року підприємство надало послуг населенню з вивозу ТПВ на суму 1 122,3 тис. грн. Відповідно до «Програми фінансової підтримки комунальних підприємств

галузі «Житлово-комунальне господарство» Козятинської міської ради на 2020-2022 роки», затвердженої рішенням 38 (позачергової) сесії 7 скликання від 11.10.2021 р. №1569-VII, підприємству надавалась фінансова підтримка для покращання виробничої спроможності підприємства. На сьогодні гостро стоїть питання із зберіганням відсортованої сировини, відсутні приміщення для її зберігання. У 2021 році виготовлено ПКД на будівництво ангара, але кошти на саме будівництво не було виділено. Загалом за кошти міського бюджету протягом 2022 року здійснювалось систематичне прибирання території міста загальною площею 73 857 м.кв.

2.2. Аналіз та оцінка стану соціального розвитку Козятинської міської ТГ

Для кращого оцінювання стану соціального розвитку Козятинської міської ТГ розглянемо бюджет громади в порівнянні до показнику області та України.

Таблиця 2.1 – Порівняльні показники бюджету Козятинської міської ТГ станом на IV квартал 2021 року

Назва показника	Середній показник по громаді	Середній показник по області	Середній показник по Україні
Доходи загального фонду на 1-го мешканця (грн.)	7364,8	3016,93	1145,13
Видатки загального фонду на 1-го мешканця (грн.)	9274	4748,71	1750,82
Капітальні видатки на 1-го мешканця (грн.)	1292,3	465,63	74,89
Рівень дотаційності бюджетів (%)	-11,2	11,28	15,57
Співвідношення видатків на утримання апарату управління із сумою доходів загального фонду (%)	12,7	26,03	28,37

Продовження таблиці 2.1

Питома вага заробітної плати у видатках загального фонду (%)	66,4	83,21	82,54
Видатки на загальну середню освіту на 1-го учня (грн.)	32818,6	26209,63	9364,05
Питома вага місцевих податків і зборів у доходах загального фонду (%)	20,1	35,1	36,55

Аналізуючи бюджет Козятинської ТГ, бачимо, що доходи загального фонду на 1-го мешканця в громаді становлять – 7364,8 грн., що є середнім рівнем забезпечення жителя громади. Видатки загального фонду на 1-го мешканця становлять – 9247 грн. це високий рівень витрат на мешканця щорічно. Щодо рівня дотаційності бюджетів, цей показник становить -11,2%, це низький рівень для громади, тобто це свідчить про те, що громада не спроможна перенаправляти кошти до Державного бюджету.

Варто зауважити, що у 2022 році, як і в попередні роки, міський бюджет зберіг соціальну спрямованість, в першу чергу кошти спрямовувались на фінансування захищених статей. В повному обсязі забезпечено виплату заробітної плати працівникам бюджетних установ, оплату енергоносіїв та комунальних послуг, які спожиті бюджетними установами, видатків по інших захищених статтях, кредиторська заборгованість по яких відсутня. Забезпечено впровадження мінімальної заробітної плати працівникам бюджетних установ в розмірі 4723 грн. з 01.01.2020 року та 5000 грн. з 01.09.2020 року з врахуванням прожиткового мінімуму на 1 особу (в розмірі з 1 січня – 2027 грн., з 1 липня – 2118 грн., з 1 грудня – 2189,0 грн.) [47].

У Козятинській територіальній громаді як і у всіх громадах є соціальні проблеми які потрібно поступово вирішувати, побачили що Козятинська голова щотижнево приймає до себе відвідувачів зокрема громадян Козятинської територіальної громади ми виділили декілька цікавих соціальних проблем.

Рисунок 2.2 – Соціальні проблеми Козятинської ТГ

Зараз у центрі уваги стоїть питання, яке наразі не має чіткого рішення, і воно виникло на вимогу активістів з квартального комітету №6 в районі ПРБ. Йдеться про перепади напруги в електромережі, які сягають аж до 400 В, що призвело до пошкоджень і вибухів домашніх електроприладів у кількох будинках. Наразі управлінням Козятинських електромереж була створена спеціальна робоча комісія, яка проводить аналіз ситуації.

Однак мешканці висловлюють своє занепокоєння тим, що цей процес затягується, і місцеві енергетики не визнають своєї відповідальності за несправності в електромережі.

Мер міста запропонувала подати заяву до обленерго, в якій подробиці пояснюються події, які трапилися того дня, коли відбулися значні перепади напруги. На жаль, міська рада, як відзначив міський голова, не має можливості впливати на рішення Козятинських електромереж, оскільки це окрема структурна одиниця в рамках акціонерного товариства «Вінницяобленерго».

Інше питання, з яким до мера міста звернулися мешканці ПРБ, стосується дивної поведінки ліхтарів, які призначені для освітлення вулиць вночі, але замість цього світять вдень.

Причиною цього є кілька технічних аспектів, одним із яких є застаріле та неякісне підключення всього освітлення міста лише до двох підстанцій. Очевидно, що старе обладнання часто виходить з ладу і призводить до відключення світла в деяких частинах міста. Щоб змінити цю ситуацію, управління житлово-комунального господарства міської ради в даний час працює над проектом, який передбачає розподіл освітлення Козятину на кілька підстанцій, щоб уникнути перевантаження ліній та відключення світла. В додаток до цього, серед найважливіших завдань на наступний рік входить забезпечення якісним освітленням всіх вулиць міста Козятин і сіл, що входять до складу територіальної громади. Планується виконати це завдання до кінця 2021 року.

Представники ПРБ також звернули увагу на тривалу проблему в їхньому мікрорайоні, а саме незаконне сміттєзвалище на вулиці О. Кошового. Міська голова відзначила, що у бюджеті на 2021 рік передбачено виділення коштів у розмірі півмільйона гривень на закупівлю додаткових сміттєвих контейнерів, які повинні допомогти вирішити цю проблему. Проте важливо, щоб самі мешканці дбали про чистоту у прилеглих вулицях.

Під час зустрічі також було висвітлено питання роботи поштарів та операторів у поштовому відділенні. Висунуто було і пропозицію щодо залишених будинків, власники яких залишили їх та не мають спадкоємців. Якщо такі будинки отримають статус «комунального майна», вони можуть служити житлом для бездомних мешканців громади, які потребують житла.

Міський голова також отримала звернення з питань земельних прав, соціальної допомоги для багатодітної родини, фінансової допомоги ветерану праці, продуктової допомоги ветерану війни. На кожне із цих питань Тетяна Миколаївна надала пояснення або направила їх до відповідних структурних підрозділів міської ради для подальшого вирішення. Усі звернути учасники обов'язково отримають відповідь у визначений законодавством термін [37].

Щоб проаналізувати оцінку стану соціального розвитку Козятинської міської громади ми провели SWOT-аналіз він дає є змогу виявити ті сильні і

слабкі сторони, які потребують найбільшої уваги і зусиль з боку громади. В умовах децентралізації кожна громада має знайти і активно просувати свої унікальні можливості, так звані «Точки Розвитку».

Таблиця 2.2 – SWOT-аналіз Козятинської міської ТГ

Сильні сторони (внутрішні)	Слабкі сторони (внутрішні)
1. Зручне географічне розташування у північній частині Вінницької області, близькість міжнародного автошляху М21, розвинута транспортна мережа.	1.Невизначеність громади щодо можливості використання підприємств залізничного транспорту Південно-Західної залізниці.
2. Великий залізничний вузол в м. Козятин на перехресті напрямлень на Київ, Одесу, Львів, з можливістю виходу до під'їзних колій АО «Укрзалізниця».	2.Зниження доходів громадян, велика кількість непрацевлаштованого кваліфікованого персоналу.
3. Наявність промислових підприємств.	3.Низька свідомість платників податків.
4. Висококваліфіковані працівники (інженери, медики).	4.Негативна демографічна ситуація (зменшення кількості населення, старіння), відтік кваліфікованих кадрів з громади.
5. Наявність вільних будівель привабливих для інвесторів у сфері промисловості.	5.Незадовільне транспортне сполучення між селами громади (дороги, комунікації).
6. Наявність родовищ корисних копалин.	6.Дефіцит педагогічних кадрів у ЗЗСО.
7. Велика кількість об'єктів спортивної інфраструктури (стадіони, басейн, ДЮСШ).	7.Незадовільний стан доріг у населених пунктах.
8. Унікальний стадіон «Локомотив» на острові, басейн, ДЮСШ, спортивні секції.	8.Недостатній рівень впровадження енергозберігаючих технологій у ЗЗСО
9. Наявність закладів позашкільної освіти (музична школа, Центр дитячої та юнацької творчості).	9.Не використовуються альтернативні джерела енергії у населених пунктах громади
10. Велика кількість створених ОСББ в м. Козятин.	10.Відсутність житла та соціальної підтримки від громади (матеріальна допомога, соціальні платежі, організація підвозу та інше) молодим спеціалістам сільської місцевості.
11. Значний сільськогосподарський потенціал, велика кількість зерносховищ	11.Неналежний рівень матеріально-технічного забезпечення для проведення роботи щодо військово-патріотичного виховання учнівської молоді.
12. Сприятливі агрокліматичні умови	12.Недостатній рівень природоохоронних заходів по збереженню водних ресурсів
13. Належний рівень патріотичної свідомості населення громади	13.Відсутність системної роботи за доглядом паркової зони, зелених насаджень
14. Відсутність етнічних та релігійних конфліктів.	14.Брак туристичної та бізнес-інфраструктури (готелів та бізнес-центрів)
15. Зростання частки малого і середнього бізнесу в економіці міста	15.Застаріла дощова каналізація, недостатнє зовнішнє освітлення та застаріла інфраструктура водопостачання в м. Козятин

Продовження таблиці 2.2

16. Впроваджений роздільний збір побутових відходів в м. Козятин (смітєвози, контейнери, сортувальна лінія).	16. Недосконала система збору і вивезення сміття в селах, забрудненість лісосмуг, спалювання сміття на стихійних сміттєзвалищах.
17. Наявність базової інфраструктури у більшості населених пунктів громади (медична, освітня, соціальна), сучасний ЦНАП в м. Козятин.	17. Недосконала система збору і вивезення сміття в селах, забрудненість лісосмуг, спалювання сміття на стихійних сміттєзвалищах.
18. Культурна спадщина (історико-архітектурна пам'ятка Козятинський залізничний вокзал, батьківщина родини Михайла Грушевського в с. Сестринівка).	18. Відсутність достатньої кількості сучасних і облаштованих громадських просторів, в т. ч. дитячих та спортивних майданчиків, паркових зон, пляжів, зон відпочинку. 19. Відсутність вільних земельних ділянок під міське кладовище та в с. Махаринці
	20. Низький рівень громадської активності.
	21. Незадовільне покриття мобільним зв'язком, відсутність швидкісного
Можливості (зовнішні)	Загрози (зовнішні)
1. Покращення бізнес-клімату в Україні за рахунок проактивної урядової політики	1. Міграція населення до сусідніх великих міст та за кордон
2. Участь у програмах міжнародної технічної допомоги, національних і регіональних програмах, зокрема тих, які стосуються освіти, підтримки людей з вразливих категорій, спорту, розвитку малого і середнього бізнесу та інвестицій Імплементация Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом (збільшення квот на експорт с/г продукції)	2. Продовження негативних змін клімату, зменшення запасів підземних та поверхневих вод
3. Реалізація проєктів міжмуніципального характеру при співпраці із сусідніми територіальними громадами	3. Нестабільність національної валюти
4. Зростання попиту на продовольство на світовому ринку, що стимулюватиме виробництво та переробку продукції сільського господарства	4. Продовження війни
5. Зростання популярності сільського, зеленого, культурного, світоглядного туризму в Україні та Європі	5. Зростання цін на енергоносії
6. Підвищення інвестиційної привабливості держави, регіону і громади	6. Нестабільна політична ситуація, погіршення Міждержавних відносин з основними закордонними партнерами України
7. Завершення реформ у державі (адмін. тер. устрій, медична, освітня)	7. COVID-19
8. Рекреаційний потенціал та наявні водні об'єкти	8. Війна

Закінчення таблиці 2.2

9. Інвестиційно привабливі об'єкти комунальної власності, що не використовуються	9. Перекладання повноважень з центрального рівня на місцевий без фінансового забезпечення
	10.Зменшення кількості населення
	11.Розорення природоохоронних зон
	12.Створення стихійних сміттєзвалищ
	13.Відсутність екологічної культури населення громади
	14.Знищення захисних лісосмуг

Отже, оцінюючи стан соціального розвитку Козятинської міської ТГ, можемо сказати, що в територіальній громаді існує кілька соціальних проблем, які міська влада планує уникнути протягом року. Також був проведений SWOT-аналіз Козятинської міської ТГ, в якій наведено сильні, слабкі сторони та зовнішні загрози та можливості громади.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КОЗЯТИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТГ

3.1. Стратегічні орієнтири соціального розвитку громади в контексті подолання воєнних викликів

Стратегічне планування соціального розвитку громади в умовах подолання воєнних викликів є надзвичайно важливим завданням. Соціально-економічні наслідки воєнного стану можуть суттєво позначитися на житті громади, викликавши низку складних проблем. Нижче наведено кілька стратегічних орієнтирів, які можуть допомогти Козятинській міській ТГ подолати воєнні виклики соціального характеру та визначити орієнтири розвитку на майбутнє.

1. Перш за все, це збереження безпеки та стабільності інфраструктурного розвитку. Адже, одним із головних пріоритетів в умовах війни є забезпечення безпеки громадян та розвитку соціальної інфраструктури. Тому, Козятинська міська рада повинна визначити відповідні стратегічні цілі та ключові індикатори, що мають бути закладені у дорожню карту їх реалізації.

2. Органи місцевого самоврядування мають продовжувати працювати над забезпеченням гуманітарної допомоги для постраждалих категорій населення. Це, зокрема, включає забезпечення продуктами першої необхідності, медичною допомогою, житлом внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на території Козятинської міської територіальної громади.

3. Міській раді важливо також працювати над збереженням соціальної єдності та сприянню згоді між різними соціальними групами населення з метою виключення зростання соціальної напруги та подолання бар'єрів соціально-економічної інтеграції внутрішньо переміщених осіб.

4. Козятинська міська ТГ повинна шукати можливості для економічного відновлення та розвитку, залучаючи інвестиції, створюючи сприятливе бізнес-середовище та підтримуючи стабільний рівень зайнятості населення.

5. Також одним із пріоритетних завдань місцевих органів влади має стати забезпечення доступу жителів громади до якісної освіти, що є ключовим для майбутнього соціального розвитку громади та відновлення.

6. Міська влада має також активно залучати жителів громади до процесу управління та прийняття рішень в контексті зміни стратегічних цілей в умовах воєнного стану.

7. Також варто визначити однією із стратегічних цілей для Козятинської міської ТГ посилення розвитку міжнародного партнерства, співпраці з іншими громадами та міжнародними донорськими організаціями для обміну досвідом подолання соціальних викликів, спричинених війною, а також залучення додаткових фінансових ресурсів.

Вищезазначені стратегічні орієнтири можуть служити як основа для розвитку плану дій громади в умовах воєнних викликів. Важливо, щоб дії органів місцевої влади були гнучкими та адаптивними, а громада готовою до змін та вдосконалення існуючої стратегії розвитку, враховуючі нові чинники зовнішнього середовища.

Додатково до вищезазначених змін у стратегії розвитку громади для подолання воєнних викликів, також можливі такі заходи:

- Розробка та впровадження окремих місцевих програм для надання допомоги та соціально-економічної інтеграції ВПО, особливо жінок та дітей, надання їм психологічної підтримки, створення можливостей для професійної адаптації.

- Запровадження окремих проєктних ініціатив щодо надання правового захисту особам, які постраждали від війни, зазнали насилля, а також втратили домівки або рідних.

- Розробка нової, більш ефективної системи моніторингу та оцінки для відстеження результатів виконання внесених змін до існуючої стратегії розвитку та ефективності заходів, а також для корегування заходів на підставі отриманих відгуків від жителів громади.

- Сприяння розвитку та підтримці діяльності громадських організацій та осередків, діяльність яких спрямована на подолання проблем соціального розвитку територіальної громади та роботі з соціально вразливими категоріями населення.

- більш активне залучення громадян до процесу прийняття рішень і планування розвитку громади в умовах подолання викликів воєнного стану, що сприятиме їхній участі та формуванню відчуття відповідальності за майбутнє своєї територіальної громади.

Окремо варто відзначити таку соціальну проблему, на вирішення якої мають бути спрямовані зусилля Козятинської міської територіальної громади в контексті внесення коректив до існуючої стратегії територіального розвитку як діючим військовослужбовцям та ветеранам війни.

На сьогоднішній день, допомога військовослужбовцям та їхнім родинам залишається в центрі уваги Вінницької обласної ради. Саме тому на останньому засіданні обласної ради депутати першочергово розглянули питання щодо виконання цільової програми. Підтримка військовослужбовців та їхніх родин – це найважливіший результат роботи на засіданні Вінницької обласної ради. Вінниччина є основною опорою в тилу під час воєнного конфлікту, і це наш обов'язок підтримувати їх. Тому, обласна рада прийняла важливе рішення про підтримку як військовослужбовців, так і членів їхніх сімей, і це свідчить про високий рівень єдності та визначеності на шляху до перемоги.

В контексті регіонального розвитку, у бюджеті Вінницької області на 2022-2023 роки виділено 159 мільйонів 727 тисяч гривень на реалізацію заходів обласної цільової програми підтримки учасників бойових дій, членів їх сімей та сімей загиблих (померлих) учасників бойових дій.

Зокрема, депутати рекомендували обласній військовій адміністрації розширити програму наступними ініціативами:

- встановлення щорічної фінансової підтримки для придбання шкільного приладдя дітям шкільного віку, чиї батьки були ветеранами війни, Захисниками та Захисницями України, які загинули або померли;
- забезпечення надання безкоштовних послуг з виховання та навчання дітей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників та Захисниць України у культурних будинках, дитячих музичних, художніх, спортивних школах і клубах, школах мистецтв;
- забезпечення звільнення від оплати оренди та комунальних послуг для громадських організацій, які опікуються ветеранами війни, їхніми родинами та сім'ями загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників та Захисниць України в рамках виконання їхніх статутних обов'язків.

Варто зауважити, що необхідна допомога не обмежується лише військовослужбовцями, а також розповсюджується на їхні родини. Ця допомога також стосується сімей тих, хто віддає своє життя в боротьбі за незалежність України у протистоянні російським окупантам.

Крім того, Центром надання адміністративних послуг (ЦНАП) було введено ряд нових послуг для ветеранів та членів їхніх родин:

1. встановлення статусу учасника бойових дій та видання відповідного посвідчення;
2. скасування статусу учасника бойових дій за запитом такої особи;
3. призначення одноразової грошової допомоги у випадку інвалідності волонтера через поранення (контузії, травми або каліцтво), отримане під час волонтерської діяльності в районі проведення антитерористичної операції, забезпечення національної безпеки та оборони, а також відсічі і стримування збройної агресії російської федерації в Донецькій та Луганській областях, а також для захисту інтересів держави в умовах військової агресії рф проти України та/або іншої країни, які зазнали військових дій та збройних конфліктів;

4. видача нового посвідчення учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасника війни, члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни, члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України, постраждалого учасника Революції Гідності, замість втраченого або за необхідності зміни персональних даних;

5. призначення одноразової грошової допомоги членам сім'ї, батькам та утриманцям волонтера, які загинули або померли внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого під час волонтерської діяльності в районі проведення антитерористичної операції, забезпечення національної безпеки та оборони, а також відсічі і стримування збройної агресії російської федерації в Донецькій та Луганській областях, а також для захисту інтересів держави в умовах військової агресії рф проти України та/або інших країн, що зазнали військових дій та збройних конфліктів;

6. призначення одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) або інвалідності деяких категорій осіб, як передбачено Законом України «Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту»;

7. встановлення факту отримання ушкоджень здоров'я від вибухових речовин, боєприпасів і військового озброєння на території, де проводилася антитерористична операція, в ході заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях та заходів, що необхідні для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави в зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України;

8. надання відомостей із Єдиного державного реєстру ветеранів війни.

Адміністратори ЦНАПу пройшли навчальні семінари з метою надання належного та якісного сервісу ветеранам війни та членам їхніх сімей, адже, надання належного та якісного сервісу ветеранам, членам їхніх сімей та родинам загиблих є однією з основних місій Козятинської міської ради. Громада має бути готовою до масового повернення українських воїнів після

завершення війни, а органи місцевого самоврядування – сприяти їхній якісній та безпроблемній реінтеграції в родини та громади.

Найціннішим активом кожної громади є її громадяни. Тому, насамперед важливо створити ефективну та доступну систему реабілітації для всіх постраждалих від війни громадян. Ця задача вирішується на різних рівнях: фахівці підвищують свою кваліфікацію та вивчають нові методики, держава вносить законодавчі зміни, лікарні створюють відділення реабілітації, а також залучають фахівців. На регіональному рівні також запускають проєкти для створення доступної системи реабілітації.

Перший такий проєкт представила Вінницька обласна державна адміністрація під назвою «Формування єдиної системи реабілітаційної допомоги» на засіданні Ради безбар'єрності. Цей проєкт відповідає на актуальні виклики, які стоять перед Вінницькою областю і іншими регіонами. До основних проблем, які покликаний вирішити проєкт, належать:

1. Несистемна співпраця між різними надавачами реабілітаційної допомоги в галузях охорони здоров'я, соціальної політики, освіти, місцевих органів влади та інших.

2. Недостатня кількість фахівців у галузі реабілітації, включаючи лікарів фізичної та реабілітаційної медицини, фізичних терапевтів, ерготерапевтів, асистентів фізичних терапевтів та ерготерапевтів, терапевтів мови та мовлення, психологів, фахівців з протезування та реабілітаційних медичних сестер.

3. Відсутність достатньої кількості суб'єктів та фахівців соціальної роботи для надання паліативної, хоспісної допомоги та підтриманого проживання.

4. Недостатній рівень підготовки сучасних фахівців та надавачів соціальних послуг.

5. Недостатня доступність транспорту та безбар'єрних маршрутів для віддалених громад.

6. Нерозвинена мережа реабілітаційних установ.

Для подолання цих проблем область планує створити систему надання реабілітаційної допомоги особам зі стійкими обмеженнями життєдіяльності та/або інвалідністю. Головним інструментом стане альянс місцевих органів влади, закладів охорони здоров'я, освіти, соціальних установ, спортивних, молодіжних, пацієнтських та інших громадських організацій, а також представників бізнесу та інших зацікавлених сторін.

Метою цієї програми є забезпечення доступності якісної реабілітаційної допомоги та соціальної інтеграції в суспільство для осіб зі стійкими обмеженнями життєдіяльності (інвалідністю), зокрема ветеранів та членів їх сімей. Важливо розуміти, що якісна реабілітація є важливою для всіх, оскільки ми не можемо передбачити, що станеться з нами завтра.

Також існує зростаюча потреба в реабілітаційній допомозі для людей, які постраждали внаслідок війни. Тому, поки наші захисники та захисниці борються на фронті, органи місцевого самоврядування мають створити систему надання реабілітаційної допомоги, яка забезпечить якісними послугами всіх, хто їх потребує, незалежно від того, чи проживають вони в місті чи у віддаленому населеному пункті. Це амбітне завдання, розбите на багато конкретних завдань, основними з яких є:

1. створення Альянсу суб'єктів взаємодії з реабілітації, визначення особливостей взаємодії та підписання меморандуму про співпрацю;
2. визначення ключових реабілітаційних установ/відділень в області, визначення їхніх прав та обов'язків;
3. визначити ключові реабілітаційні заклади/центри/відділення в області та визначити їхні права та обов'язки;
4. розробити маршрути для пацієнтів зі стійкими обмеженнями життєдіяльності в залежності від їх стану здоров'я, захворювань або травм на рівні області;
5. визначити опорні центри реабілітації та розробити проекти для підвищення їхньої спроможності, включаючи реновацію приміщень з

урахуванням принципів безбар'єрності та оснащення, а також фінансування реабілітаційних заходів;

6. залучити заклади вищої, фахової передвищої та післядипломної освіти до підготовки кадрів для реабілітації та впровадити механізм проходження навчання студентами;

7. розробити та провести тренінгові програми для підготовки та професійного розвитку мультидисциплінарних реабілітаційних команд, які будуть контрактуватися на пакети реабілітації в області;

8. розвинути мережу надавачів послуг паліативного догляду;

9. розробити модель функціонування та створити соціальний готель (модульний) на базі медичних закладів;

10. розробити модель функціонування та створити тренінговий центр для підготовки асистентів дитини та соціальних працівників для супроводу осіб зі стійкими обмеженнями життєдіяльності / інвалідністю;

11. розвинути мережу надавачів послуг підтриманого проживання;

12. Запровадити процес професійної реабілітації та працевлаштування осіб з інвалідністю серед ветеранів та захисників на базі Центру ветеранського розвитку у співпраці з роботодавцями області.

Проект «Формування єдиної системи реабілітаційної допомоги» є дійсно важливою і масштабною ініціативою. Він розрахований на довгостроковий термін і має на меті покращення реабілітації та інтеграції осіб зі стійкими обмеженнями життєдіяльності, включаючи ветеранів і членів їх сімей. Створення кабінетів надання реабілітаційної допомоги при ЦПМСД, залучення фахівців до віддалених населених пунктів, телемедицина та інші заходи є важливими для забезпечення доступності та якості реабілітаційної допомоги.

Цей проект також відповідає загальній ініціативі створення безбар'єрного простору в Україні, що включає в себе створення інклюзивних середовищ, реабілітаційних послуг, спортивних та художніх ініціатив для осіб зі стійкими обмеженнями життєдіяльності. Такі проекти можуть служити

прикладом і надихати інші регіони на розвиток подібних ініціатив для поліпшення якості життя осіб з інвалідністю та їхніх сімей.

3.2. Обґрунтування та шляхи досягнення запропонованих стратегічних цілей

Можна відмітити як сильні так і слабкі сторони соціального розвитку Козятинської міської територіальної громади, які, в свою чергу, відображають різні аспекти життя місцевого населення. Сильними сторонами є:

1. Спільнота та культурна спадщина. Місто має сильну спільноту, яка дбає про свою культурну спадщину, що проявляється через фольклорні заходи, фестивалі, традиційні свята, котрі сприяють збереженню та розвитку місцевої історії.

2. Стан розвитку малого та середнього підприємництва. У територіальній громаді активно розвиваються малі підприємства та сімейні бізнеси. Це створює можливості для місцевих жителів реалізувати свої ідеї та сприяє економічному зростанню, а отже, і підвищенню соціальних стандартів життя в громаді.

3. Жителі громади об'єднуються, щоб вирішувати спільні проблеми. Ініціативи та проєкти з розвитку інфраструктури, соціальних програм часто виникають завдяки саме спільним зусиллям небайдужих мешканців територіальної громади.

Слабкі сторони соціального розвитку Козятинської міської територіальної громади:

1. Падіння обсягів залучених інвестицій. В умовах подолання наслідків воєнного стану, брак фінансування та інвестицій може ускладнити подальший розвиток інфраструктури та важливих сфер, таких як освіта та охорона здоров'я.

2. Міграція населення, зокрема молодих людей, які відносяться до категорії економічно активного населення. Воєнний стан посилив міграційну проблему, адже, значна кількість жінок виїхали за кордон, а місцеві підприємці відчують брак робочої сили.

3. Брак коштів для додаткового фінансування медицини та освіти в умовах подолання викликів воєнного стану.

4. Низький розмір плати за надання адміністративних послуг.

Отже, соціальний розвиток Козятинської міської територіальної громади має свої сильні сторони, але є проблеми, які потребують особливої уваги. Зокрема, удосконалення стратегії розвитку громади в умовах подолання воєнних викликів потребує комплексного підходу, спрямованого на створення сприятливих умов для розвитку економіки, освіти, медицини та інфраструктури.

В контексті визначення ролі та місця Козятинської міської територіальної громади у формуванні показників соціально-економічного розвитку Вінницького регіону, важливо відмітити її стратегічні переваги:

- громада має більш розвинену інфраструктуру, включаючи дороги, громадський транспорт, медичні та освітні заклади, порівняно з сусідніми громадами;

- у Козятинській міській територіальній громаді може бути більше можливостей для працевлаштування та розвитку кар'єри для молоді, завдяки більшій кількості підприємств та підприємців, ніж у сусідніх громадах;

- на території громади знаходиться значна кількість культурних та освітніх закладів, таких як музеї, театри та вищі навчальні заклади, що розширює можливості для саморозвитку як важливого соціального показника;

- у Козятинській міській територіальній громаді є відповідне інфраструктурне забезпечення для удосконалення процесу надання соціальних послуг та програм для населення, включаючи програми соціального забезпечення та підтримки.

Таким чином, з метою вирішення проблем соціального розвитку територіальної громади в умовах подолання наслідків воєнних викликів, необхідно вжити ряд заходів, які доцільно внести у якості коригувальних до діючої стратегії розвитку.

Першочерговою метою має стати забезпечення соціальної підтримки для тих, хто постраждав від війни, зокрема ветеранів та інших вразливих груп населення. Такі заходи мають передбачати не лише фінансову допомогу, але й психологічну підтримку для полегшення процесу адаптації та подолання психологічних травм.

Також важливим заходом має стати реалізація програм з перепідготовки та підвищення кваліфікації тих, хто втратив роботу внаслідок війни, щоб ці люди могли знову відновити свою конкурентоспроможність на ринку праці. Крім того, важливо забезпечити доступ до якісної освіти для дітей ВПО, як в офлайн форматі, так і онлайн (забезпечення необхідними технічними засобами для навчання).

В свою чергу економічний розвиток територіальної громади в контексті покращення соціального благополуччя її жителів може бути досягнуто завдяки створенню сприятливого бізнес-середовища та підтримки представників малого та середнього бізнесу.

Забезпечення житлом є ще однією ключовою складовою відновлення громади. Програма будівництва житла (в тому числі тимчасових модульних будинків) для внутрішньо переміщених осіб допоможе вирішити одну з найгостріших проблем соціального розвитку громади. Крім того, не менш важливим є питання забезпечення доступу вразливих верств населення громади до якісної медичної допомоги та психологічної підтримки.

В контексті удосконалення стратегії розвитку Козятинської міської територіальної громади важливо передбачити заходи, покликані сприяти громадській активності у прийнятті важливих рішень, пов'язаних із соціальним розвитком громади. Як і важливе значення має налагодження тісної співпраці з міжнародними організаціями для розширення можливостей

залучення додаткового фінансування впровадження удосконаленої стратегії розвитку (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Ключові заходи стратегічного характеру, які мають бути спрямовані на вирішення проблем соціального розвитку Козятинської міської територіальної громади в умовах подолання наслідків воєнних викликів

Назва заходу	Індикатори
Забезпечення соціальної допомоги та психологічної підтримки для постраждалих категорій населення від воєнних дій, включаючи ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та сім'ї загиблих учасників бойових дій	Кількість отримувачів соціальної допомоги серед ветеранів внутрішньо переміщених осіб та сімей загиблих учасників бойових дій
Реалізація програм з перепідготовки та підвищення кваліфікації для людей, які втратили роботу через війну	Кількість осіб, які успішно завершили програми перепідготовки та підвищення кваліфікації
Забезпечення доступу до освіти для дітей, які відносяться до категорії ВПО, включаючи забезпечення технічними засобами	Доступність освітніх закладів для дітей ВПО
Розвиток сприятливого бізнес-середовища та підтримка малого та середнього бізнесу для стимулювання зростання рівня зайнятості серед жителів громади	Зміни рівня зайнятості населення в громаді після запуску програм підтримки та розвитку підприємництва
Ініціювання та реалізація програм будівництва житла для внутрішньо переміщених осіб	Кількість житлових об'єктів, побудованих для ВПО
Забезпечення доступу вразливих верств населення громади до якісної медичної допомоги та психологічної підтримки	Зміни показника рівня доступності медичних послуг та психологічної підтримки
Сприяння підвищенню активності жителів громади щодо участі у прийнятті стратегічних рішень, спрямованих на покращення показників соціального розвитку та відновлення громади	Участь мешканців громади у громадських обговореннях та прийнятті рішень

Продовження таблиці 3.1

Активізація роботи налагодження тісної співпраці з міжнародними організаціями та гуманітарними фондами	Обсяги отриманої фінансової допомоги від міжнародних та гуманітарних організацій

В рамках виконання вищезазначених заходів, Козятинською міською радою можуть бути ініційовані та впроваджені наступні проєкти за фінансової підтримки міжнародних донорських організацій та спільно з ОГС і представниками бізнес:

- створення центру надання психологічної підтримки для ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та сімей загиблих учасників бойових дій, організація тренінгів та семінарів для психологічної реабілітації на базі такого центру;
- створення бізнес-інкубатора для підтримки розвитку підприємництва;
- створення центру для надання консалтингової підтримки для представників малого та середнього бізнесу;
- запуск освітніх курсів з професійної перепідготовки для тих, хто втратив роботу внаслідок війни;
- запуск навчальної програми для розвитку нових професійних навичок у ветеранів з метою сприяння економічній інтеграції;
- запуск програми з інклюзивної освіти та підтримки для людей з особливими потребами;
- проведення тренінгів та вебінарів для молоді з професійної орієнтації та особистісного розвитку тощо.

Також варто зауважити, що Козятинській міській раді варто удосконалити роботу офіційного сайту в контексті покращення інформаційної наповненості. Адже, недостатній обсяг доступної інформації унеможливорює громадські обговорення та контроль за використанням бюджетних коштів та реалізацією соціальних програм. Тоді як, відсутність ключових показників

розвитку сфер освіти, охорони здоров'я, інфраструктури та економіки обмежує здатність мешканців отримувати повний обсяг інформації щодо можливості впровадження змін у соціальній сфері.

Необхідним є оновлення та розширення інформаційних ресурсів на сайті, яке сприятиме відкритості та прозорості в управлінні містом. Розміщення фінансових звітів, статистики та інших соціальних показників на веб-платформі Козятинської міської ради дозволить мешканцям громади краще розуміти та брати участь у прийнятті важливих рішень в контексті забезпечення сталого розвитку.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У даному дослідженні були розроблені наукові положення та отримано результати, які в цілому вирішують значуще наукове завдання теоретико-методологічних аспектів удосконалення взаємодії органів місцевого самоврядування в стратегічному плануванні соціального розвитку територій. Здобуті результати, виконана мета та завдання дослідження створюють передумови для формулювання наступних висновків та рекомендацій.

1. Дослідження теоретичних основ соціального розвитку регіону дозволяє розкрити принципи, закономірності та фактори, що впливають на даний процес. Розуміння теоретичних аспектів дозволяє визначити основні вектори стратегічного планування та розробки політик для підтримки соціального розвитку, що включає в себе аналіз соціокультурного середовища, розподілу ресурсів, формування соціальних інститутів та участь громадськості у прийнятті рішень.

2. Вивчення ключових засад соціального розвитку регіону також допомагає розробляти ефективні стратегії управління, спрямовані на створення інклюзивного середовища та зменшення соціальної нерівності. Врахування соціальних аспектів регіонального розвитку є важливим елементом формування соціального капіталу та забезпечення економічного зростання.

3. У 2022 році, як і в попередні роки, бюджет Козятинської міської ТГ зберіг соціальну спрямованість, в першу чергу кошти спрямовувались на фінансування захищених статей. В повному обсязі забезпечено виплату заробітної плати працівникам бюджетних установ, оплату енергоносіїв та комунальних послуг, які спожиті бюджетними установами, видатків по інших захищених статтях, кредиторська заборгованість по яких відсутня. Забезпечено впровадження мінімальної заробітної плати працівникам бюджетних установ в розмірі 4723 грн. з 01.01.2020 року та 5000 грн. з

01.09.2020 року з врахуванням прожиткового мінімуму на 1 особу (в розмірі з 1 січня – 2027 грн., з 1 липня – 2118 грн., з 1 грудня – 2189,0 грн.)

4. Можна відмітити як сильні так і слабкі сторони соціального розвитку Козятинської міської територіальної громади, які, в свою чергу, відображають різні аспекти життя місцевого населення. Сильними сторонами є:

- спільнота та культурна спадщина;
- стан розвитку малого та середнього підприємництва;
- жителі громади об'єднуються, щоб вирішувати спільні проблеми/, ініціюючи впровадження соціально важливих проєктів.

Слабкими сторонами соціального розвитку Козятинської міської територіальної громади можна вважати: падіння обсягів залучених інвестицій; міграція населення, зокрема молодих людей, які відносяться до категорії економічно активного населення; брак коштів для додаткового фінансування медицини та освіти в умовах подолання викликів воєнного стану; низький розмір плати за надання адміністративних послуг.

З метою вирішення проблем соціального розвитку територіальної громади в умовах подолання наслідків воєнних викликів, необхідно вжити ряд заходів, які доцільно внести у якості коригувальних до діючої стратегії розвитку. А саме:

- Забезпечення соціальної допомоги та психологічної підтримки для постраждалих категорій населення від воєнних дій, включаючи ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та сім'ї загиблих учасників бойових дій.
- Реалізація програм з перепідготовки та підвищення кваліфікації для людей, які втратили роботу через війну.
- Забезпечення доступу до освіти для дітей, які відносяться до категорії ВПО, включаючи забезпечення технічними засобами.

- Розвиток сприятливого бізнес-середовища та підтримка малого та середнього бізнесу для стимулювання зростання рівня зайнятості серед жителів громади.
- Ініціювання та реалізація програм будівництва житла для внутрішньо переміщених осіб.
- Забезпечення доступу вразливих верств населення громади до якісної медичної допомоги та психологічної підтримки.
- Сприяння підвищенню активності жителів громади щодо участі у прийнятті стратегічних рішень, спрямованих на покращення показників соціального розвитку та відновлення громади.
- Активізація роботи налагодження тісної співпраці з міжнародними організаціями та гуманітарними фондами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авшенюк Н.М. Розвиток транснаціональної вищої освіти в контексті глобалізації ринків освітніх послуг. Теорія і практика управління соціальними системами. 2018. № 4. С. 69-77.
2. Адамик, Б. П. Банківські електронні послуги [Текст] : навч. посіб. Тернопіль : Карт-бланш, 2005. 94 с.
3. Алексеєнко Л.М. Суперечності взаємодії елементів Програмно-цільового методу в процесі бюджетування сфери соціально-культурних послуг. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 4. С.190-197.
4. Андрєєва О.І. Обґрунтування теоретичних підходів до визначення механізму державного регулювання розвитку ринку страхових послуг. *Державне управління*. 2019. № 3. С. 133-137.
5. Антохов А.А. Ринок освітніх послуг у світлі класичного та новітніх підходів до дослідження. *Регіональна економіка*. 2019. № 1. С. 251-259.
6. Баб'юк І., Чепель О. «Основні аспекти формування спроможних територіальних громад». URL: <http://bukvisnyk.cv.ua/miscellaneous/463/>.
7. Бесчастний В.М. Соціальна політика держави в галузі освіти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №19. С. 42-43.
8. Булах Т.М. Організаційно-економічне забезпечення регіонального розвитку підприємництва в сфері послуг. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 4. С. 143-149.
9. Булах Т.М. Основні напрями вдосконалення Організаційно-економічного забезпечення регіонального розвитку підприємництва у сфері послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 7 (151). С. 156-159.
10. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

11. Виноградова О.В. Інтегровані соціальні послуги як напрям соціалізації дітей з інвалідністю в громаді. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2021. Вип. 79. Т.1. С. 73-76.

12. Ветеранам та членам їх родин запровадили нові послуги у ЦНАПі. Офіційний веб-сайт Козятинської міської ради. URL: <https://komr.gov.ua/news/u-cnapi-zaprovadyly-novi-poslугy-veteranam-ta-chlenam-yihnih-rodyn>.

13. Горбач Л.М. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. для вузів. Фінансово-кредитне стимулювання економічного зростання: 2018. С. 794.

14. Горелов Д.М. Сучасні стандарти надання публічних послуг громадянам органами державної влади. *Стратегічні пріоритети*. 2021. № (4). С. 12-16.

15. Давидова О.Г. Інноваційна діяльність рекреаційних підприємств як Об'єкт управління. *Проблеми науки*. 2018. № 8. С. 2-5.

16. Дибський М. Т. Сучасні проблеми соціального розвитку регіонів. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ*. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2023. Вип.166. с. 143-149.

17. Дибський М. Т. Діагностика соціального розвитку регіону. *Менеджмент ХХІ століття: сучасні моделі, стратегії, технології: зб. матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*. Вінниця, 2023.

18. Журба О.В. Сучасний стан надання управлінських послуг органами державної влади в Україні. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*, 2019. № 3. С. 5-9.

19. Закревський А.С. Забезпечення захисту прав людини і громадянина як споживача адміністративних послуг. *Фінанси України*. 2019. № 1. С. 98-103.

20. Западинчук О.П. Інформаційно-комунікативні технології як інструмент проведення адміністративної реформи. *Стратегічні пріоритети*. 2018. № 3. С. 127-132.

21. Іванова А.М. Стимулювання інвестиційних процесів на ринку торговельних послуг (на прикладі м. Києва). *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 4. С. 95-105.
22. Качний О.С. Шляхи вдосконалення системи планування соціально-економічного розвитку регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №4. С.109-111.
23. Керецман В.Ю. Державне регулювання розвитку регіонів України: теорія і практика: монографія. ТОВ «Рік-У». 2019. №4. С. 512.
24. Коваленко М.А. Ринок фінансових послуг: Навч. посібник. Херсон: Олді-плюс, 2018. С. 572.
25. Ковальський М.Р. Проблеми соціально-економічного розвитку регіонів в контексті публічного управління територіальним розвитком. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020 р. №3 С. 48 – 51.
26. Козіна В. Формування спроможних територіальних громад, Держслужбовець. 2018. №5. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/2018/may/issue-5/article-7879.html>
27. Козятинська міська рада. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
28. Козятинська міська територіальна громада. Офіційний веб-сайт. URL: <http://hmrada.gov.ua/>.
29. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%A96-%D0%B2%D1%80#Text> .
30. Куценко Т., Сіренко Я. Забезпечення фінансової спроможності територіальних громад як пріоритет децентралізації управління. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2018/30350/1/MO_2019_7.pdf.
31. Литвиненко В.М. Щодо змісту поняття. *Держава і право: зб. наук. праць: юридичні і політичні науки*. 2018. Вип. 40. С. 305-311.
32. Логвінов В. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у сфері державного управління. *Державне управління в Україні: реалії та перспективи*. 2018. С. 200-205.

33. Михайлів Г. Фінансова спроможність соціально-економічного розвитку регіональних суспільних систем. *Економічний аналіз*. №7. 202. С.97-99.
34. Никоненко С.В. Аналіз сутності страхової послуги та її впливу на формування соціального капіталу. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 5. С. 49-51.
35. Огаренко Т. Аналіз особливостей попиту на освітні послуги з метою прогнозування: Вища школа, 2019. № 10. С. 86-98.
36. Плюси та мінуси Козятинської ТГ. URL: <https://kozyatyn.info/Podii/plyusi-ta-minusi-dlya-postiynogo-meshkannya-v-kozyatini-10779324.html>
37. Проблеми громадян. URL: <https://komr.gov.ua/news/problems-gromadyan-predmet-uvagy-miskogo-golovy>
38. Проєкт «Єдині». URL: <https://komr.gov.ua/news/vinnychchyna-pershasered-regioniv-ukrayiny-zaproponovala-sviy-proyekt-formuvannya-yedynoyi>
39. Ременова М., Семенова М. Господарсько-правове регулювання діяльності суб'єктів, що надають екскурсійні послуги. *Юридична Україна*. 2019. №11-12. С. 88-93.
40. Родіонов О.В. Впровадження та вдосконалення системи управління якістю послуг вищого навчального закладу. *Проблеми науки*. 2018. № 9. С.15-18.
41. Сайт Козятинської міської ради. URL: <https://komr.gov.ua/>.
42. Сиченко В.В. Запровадження Європейської парадигми кредитно трансферної системи у ЗВО в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С.73–77.
43. Сиченко В.В. Механізми регулювання системи освіти: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Донецьк: Юго-Восток ,2018. С. 400.
44. Сиченко В.В. Основні етапи розвитку державного управління системою вищої освіти. *Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр.* 2019. № 1 (24). С.265–273.

45. Сірий Ю.М. Особливості бюджетного забезпечення сфери надання соціально-культурних послуг як напрям державного регулювання. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 2. URL:<http://www.dy.nauka.com.ua>

46. Стеценко С., Сенюта І. Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні. *Право України*. 2019. № 6. С. 96 -100.

47. Стратегія розвитку Козятинської міської територіальної громади до 2030 року. URL: <https://komr.gov.ua/strategichniy-plan-rozvitku-mista>.

48. Трохименко В.І. Ринок банківських послуг в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку. *Статистика України*. 2019. № 2. С.26-31.

49. Тульчинський Р.В. Детермінанти становлення нового регіоналізму: теорія, методологія, практика: монографія. Херсон, Вид-во «ПП Вишемирський В.С.», 2018. С. 400.

50. Ханін С.Г. Проблеми економічного розвитку регіонів, що зумовлюють необхідність модернізації регіональної економіки. *Економічна наука*. 2020. №4. С. 232-235.

51. Черниш О.І., Розвиток системи освіти у сучасних умовах., Донецьк, 2018. С. 132.

52. Юрій С.І., Ринок фінансових послуг як інституційна основа ринкової економіки. 2018. № 11. С.48-59.